

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام عبادتی اسلام

سمسټر: دوم

درس: چهاردهم

استاذ: لطف الله حمیدی

فهرست

- مرور مختصر به درس گذشته
- نتایج متوقع از درس
- تعریف قربانی
- مشروعیت قربانی
- آیا قربانی سنت است یا واجب؟
- حکمت مشروعیت قربانی
- شروط شخص قربانی کننده
- شرایط حیوان برای قربانی
- حیوان قربانی باید عیب نداشته باشد
- ابتداء و انتهای وقت قربانی
- قربانی به صورت اشتراکی
- مراجع مضمون

مرور مختصر به درس گذشته

- تعريف عمره
- فرق بين عمره وحج
- فضائل عمره
- احكام عمره
- فرائض و واجبات
- طريقه اداء نمودن عمره
- زيارت مسجد نبوي عليه السلام
- آداب زيارت مسجد نبوي عليه السلام

نتایج متوقع از درس

محصلین بعد از تدریس این جلسه، مسائل مربوط قربانی، مانند حکمت قربانی، حکم و شروط قربانی و غیره احکام متعلق به قربانی را خواهند فهمید. ان شاء الله

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

تعریف قربانی

تعریف قربانی:

قربانی در اصل عبادتی مالی است و فقهای مذهب حنفی در تعریف آن نوشته اند: قربانی عبارت از حیوانی است که در روز عید و ایام تشریق به نیت عبادت، تقرب و نزدیکی به الله متعال تحت شرائط خاص ذبح میشود.

مشروعیت قربانی

قربانی به اتفاق الفقهاء در سال دوم هجری بدلائل شرعی قرآن کریم و احادیث صحیح رسول الله صلی الله علیه وسلم و عملکرد صحابه کرام رضی الله عنهم ثابت و مشروع گردیده است.

الله متعال در مورد مشروعیت قربانی در قرآن کریم فرموده است:

(فصل لربك وانحر) (الکوثر: 2) خاص برای پروردگارت نماز عید را بخوان و شتر را قربانی کن.

مشروعیت قربانی در احادیث صحیح رسول الله صلی الله علیه وسلم و سنت عملی ثابت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم قربانی نموده و به کردن و انجام این عبادت تشویق و ترغیب داده و فرموده است:

(من وجد سعة فلم یذبح فلا یقرین مصلانا) کسیکه توانایی قربانی را داشته باشد و قربانی نکند به مصلا و عیدگاه مانند یک نشود.

واز وبعد از وفات رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام قربانی می نمودند و همین سنت را تابعین و بعدا اتباع تابعین و مسلمانان تا امروز بجای می آورند و هیچ مسلمانی از مشروعیت قربانی منکر نشده است.

آیا قربانی سنت است یا واجب؟

فقهای مذهب حنفی به این نظر هستند که قربانی واجب است زیرا الله متعال بصراحت امر نموده که مسلمانی که توانایی مالی دارد قربانی کند و امر او تعالی دلالت بر واجب بودن میکند: **(فصل لربك وانحر)** خاص برای پروردگارت نماز را بخوان و شتر را قربانی کن.

نیز رسول الله صلی الله علیه وسلم در حدیث کسانی را که توانایی قربانی را دارند و این عبادت را بجا نمی آورند تحذیر نموده و فرموده است:

(من كان له سعة ولم يضح فلا يقربن مصلانا)

مسلمانی که توانایی قربانی کردن را دارد و قربانی نکند، پس به مصلی و عیدگاه ما مسلمانان نزدیک نشود. و از این حدیث استنباط نموده اند که قربانی واجب است و اگر واجب نباشد کسی که قربانی نمی کند از آمدن به عیدگاه منع نمی شد.

واجب بودن قربانی را شیخ محمد بن صالح العثیمین رحمه الله نیز ترجیح داده است.

و جمهور فقهای مذاهب فقهی مالکی، شافعی و حنبلی و نیز ابویوسف از فقهای مذهب حنفی قربانی را سنت مؤکد دانسته اند.

حکمت مشروعیت قربانی

حکمت از مشروعیت این عبادت مالی بر علاوه از ثواب و فضیلت و بخشایش گناهان مسلمان بجا آوردن شکر الله متعال است بر نعمتهای که بر بنده خود ارزانی فرموده که سنت ابراهیم الخلیل علیه السلام را احیاء و زنده نماید و در راه او تعالی مال خود را مصرف کند،

در عین حال مسلمان نفس خود بر بندگی الله متعال و عبودیت تربیه می نماید که در هر موسم عبادت خاص را مطابق امر او تعالی و هدایت و رهنمائی رسولش انجام دهد، و نیز با فقراء و محتاجین همدردی نماید با توزیع گوشت قربانی، و از همه مهمتر اینکه توحید الله متعال را تکرار نموده اسم او تعالی را یاد کند در وقت ذبح قربانی.

ریختن خون قربانی وسیله آسایش برای خود بنده و خانواده اش، همسایه ها و مهمانانش میباشد و نیز صدقه دادن بر فقیران است که از نعمت الهی که بر ایشان ارزانی نموده استفاده کند و نعمت او تعالی را بشکل ظاهری آن به نمایش بگذارد.

مسلمان مأمور است که در اوقات و مواسم مختلف نعمتهای که برایش الله متعال لطف نموده از آن استفاده نماید و روی آن صحبت کند، الله متعال فرموده است: **(وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ)** و از نعمتهای پروردگارت حرف بزن و صحبت کند.

شروط شخص قربانی کننده

فقهاء تصریح نموده اند که شخص قربانی کننده باید دارای شروط ذیل باشد:

- 1- مسلمان باشد و قربانی غیر مسلمان قبول نمی شود.
- 2- مقیم باشد و مسافر نباشد نزد فقهای فقه حنفی زیرا مسافر به سختی و مشقت روبرو می شود در قربانی کردن... البته در نزد جمهور فقهاء مسافر هم قربانی کرده می تواند.
- 3- مالدار باشد یعنی توانایی خریدن قربانی را داشته باشد بر علاوه از داشتن مسکن و مصرف روز مره خود و فامیلش و قرضدار نباشد.
- 4- بالغ و عاقل باشد نزد امام زفر البته در نزد امام ابوحنیفه و امام ابویوسف در مال طفل نابالغ و دیوانه هم قربانی میشود در صورتیکه توانایی داشته باشند.
- 5- نیت قربانی را داشته باشد که خالصا لله عزوجل قربانی می نماید.

شرایط حیوان برای قربانی

حیواناتی که قابل قربانی است و تعیین سن و سال شرعی آن:

در قربانی باید حیوانی که ذبح میشود از (بهیمة الأنعام) باشد که عبارت است از:

شتر که از پنج ساله کم نباشد،

گاو از دوساله کم نباشد،

گوسفند از شش ماه کم نباشد و در ماه هم داخل شده باشد،

وبز از يك ساله کم نباشد.

فقهای مذهب حنفی افضلیت و یا ثواب بیشتر در قربانی چنین ترتیب نموده اند:

– قربانی کردن شتر کامل

– قربانی نمودن گاو کامل

– گوسفند کامل.

– بز کامل

- اشتراك نمودن در هفتم حصه شتر

– اشتراك کردن در هفتم حصه گاو.

زیرا که شتر قیمت و گوشت خوب و بیشتر دارد، بعد از آن گاو در درجه دوم میاید، و در مرحله سوم گوسفند است و آخرین آنها بز است در اجر و ثواب از نظر فقهای فقه حنفی.

• در قربانی کدام یک از شتر، گاو، گوسفند و بز ثواب بیشتر دارد؟

حيوان قربانی باید عیب نداشته باشد

حيوان که بخاطر عبادت قربانی تخصیص داده میشود باید عیب مؤثر نداشته باشد، یعنی عیب مؤثر باشد که در نتیجه آن گوشت قربانی کم شود و این چهار عیب تأثیر سلبی دارد که ماهیت قربانی را زیر سوال میبرد:

1. کوری واضح؛
 2. بیماری آشکار و ظاهر؛
 3. لنگی نمایان؛
 4. لاغری که چربی یا مغز استخوان ندارد و حیوانی که در رمه رفته نتواند.
- اما وجود عیب خورد و کوچک در حیوان قربانی تأثیر ندارد .

ابتداء و انتهای وقت قربانی

ابتدای وقت قربانی بعد از نماز عید شروع میشود از صحابی جلیل القدر جناب البجلی رضی الله عنه در حدیث صحیح روایت است که فرمود:

من روز عید اضحی همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم نماز خواندم و پیامبر صلی الله علیه وسلم بعد از نماز خطبهای خوانده، سپس فرمودند: کسی که قبل از نماز، قربانی نموده بجای آن دوباره قربانی کند و کسی که قربانی نکرده با نام الله متعال قربانی کند.

و ختم و انتهای و وقت پایانی قربانی، غروب آفتاب روز سوم عید است نزد فقهای احناف، اما در نزد جمهور علماء و فقهای معاصر وقت انتهای قربانی روز سوم ایام تشریق یعنی روز 13 ذی الحجه است.

قربانی به صورت اشتراکی

آیا قربانی به صورت شریکی جایز است؟ چند مسلمان می‌توانند یک قربانی را به صورت اشتراکی انجام دهند؟

اشتراک در قربانی اگر حیوان مورد نظر شتر یا گاو باشد جایز است، اما گوسفند [بز] را جایز نیست اشتراکی قربانی کرد، و تا هفت نفر می‌توانند در قربانی یک گاو یا شتر شریک شوند. اشتراک صحابه در هدی ثابت شده به این صورت که هر هفت نفر یک شتر یا گاو را در حج و عمره قربانی می‌کردند.

مسلم (۱۳۱۸) از جابر بن عبدالله - رضی الله عنهما - روایت کرده که گفت: همراه رسول الله ﷺ در سال حدیبیه یک شتر را برای هفت نفر و یک گاو را برای هفت نفر قربانی کردیم.

مراجع مضمون

1. الاركان الاربعة، ابو الحسن على الندوي.
2. فقه الميسر، شفيق الرحمن الندوي.
3. حجة الله البالغة، شاه ولي الله الدهلوي.
4. نور الإيضاح، حسن بن عمار بن على ال شرنبلالى الحنف ي.
5. مختصر القدوري، ابو الحسن أحمد بن محمد القدوري.
6. الاختيار لتعليل المختار، عبد الله بن محمود الموصللي.
7. نظام عبادتى اسلام، پوهنمل ذبيح الله زاهد (كتاب درسى)

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر